

vís ja té algun tros de terme tan pallarès com urgel·lenc); si això ho esmenéssim així o bé en *-ls*, i es comprovés l'existència de tal duplicat *Aquels/Aquel*, s'obriria una possibilitat de pensar en el NP gòtic AKIL/AKILA (cf. AGIL, copiós, Först. 228). Resti consignat, però amb escèptica reserva.

AQUENZA

Turó d'*akénsæ*, prop de Mataró i Argentona. Puig i Cadafalch que era d'allà, i hi tenia terres, estava molt intrigat per aquest nom (1930); i en aquesta forma vaig poder-lo comprovar llavors amb gent rústica d'allà (crec que el vaig poder fer incloure ben localitzat en el full 29 del mapa a 1/100.000 de la Mancomunitat). No tinc més que alguna altra dada escadussera d'aquest nom de curios aspecte: *Aquenza* cogn. rar a Eivissa (BDC XII, 58). *Aquenza* autor en llengua castellana, S. XVIII (Feijoo, *Teatro Critico* I, ed. Cl. Cast. Lect. XLVIII, 76). Potser d'un NP germànic dels nombrosos hipocorístics gòtics en *-za* (*Witiza*, *Egiza* etc.); car els grups de NPP germ. en AG i en AGIN-eren molt productius (74 i 44 noms respectivament); en l'onomàstica gòtica coexisteixen AKILA i AGILA.¹

¹ Cf. els noms com *Bilenza*, *Skarenza*, *Abinza*, *Reginza* (Först. 1661). Un *Akinza* no consta exactament en el Först., però encara menys podem dir que sigui arbitrari postular-lo en gòtic, fins podem suposar que sota el nom *Aganteus* d'un general (probablement ostrogot), de Teodosi, s'amagui un **Aginza* o *Akinza* disfressat de llatí, vist que hi ha també *Aigat* (Först. 98), i *Agantisimus* en el *Polypt. Irminonis*. També el fem. *Ainza* (Först. 38) deu venir d'*Aginza*; Först. troba *Agizo* des del S. VIII, i *Egginza* i *Egizi* des de l'XI. I no oblidem que en la nostra onomàstica germànica abunden els casos d'ensordiment de les oclusives sonores.

L'ARÀ o *Alarà*, pda. de la Baronia de Rialb (Segre Mitjà). Potser l'hem d'agermanar amb el nom del Mas d'*Alarany* (segons altres, «M. de l'*Arany*») en el Priorat, te. Serra d'Almos (4°26' x 41°04'). Així com el d'*Almos* ve d'un NP germànic del nostre període comtal (cf. *Almodis*), potser també el present ve d'*Alaran*, nom d'un dels comtes de Bna. predecessors de Guifre I (ALA-HRAMN). El nom es repeteix una cinquantena de k. a l'O. d'aquest mas, en els Ports de Beseit, on recordo haver-lo oït i anotat com *Moletes d'Arany* (o de l'*Arany*: no m'és accessible la nota) en les enq. o excursions de 1955 o 1929: com a nom d'un dels turons o massissos rocosos dels Ports; en tot cas, documentat la *Mola d'Arany*, tres vegades en docs. de 1328 impresos en el *Llibre dels Priv.* d'Ulldecona, tots tres en la forma deglutinada de la *-l*: «compra de la *Mola d'Arany*, p. 39, id. a la p. 40, i títol, p. 36: «Protest de l'erbatge de la *Mola d'Arany*». Les *Capçades de Arayn* figuren citades entre Millers i Rafalgarí, entre les afrontacions d'aquesta localitat, en la llista que en donen a princ. del S. XIV (AMT. *Benifaça* 639) i 1242 (Font Rius, *C.d.p.*, § 382).

ARABI

Punta d'~, a la costa NE. d'Eivissa, entre Sta. Eulàlia i Tagomago (*Nomencl. Mar.*, núm. 114); ja documentat l'a. 1655 (BSAL v, 185a), i, junt amb *Atzaró*, el 1543 (Macabich, *Cròniques*, 19). També cogn., eivissenc, mall. i val. (BDLC XII, 56). Ar. *tarf arabi* 'cap aràbic, on s'han establert àrabs', sobreentenenent-hi *tarf* 'cap, punta'. A la costa S. valenciana, aquest nom, en canvi, és corrupció de *Albir* (veg.). L'*Aràp* (o *Alarap*) és una pda. de les Valls de Segó (xxx, 10.9), provinent del col·lectiu *al-arab* «els àrabs, els beduïns»; geogràficament deu coincidir amb *Arabos* que figura un cop en el *Rept.* (p. 496) com a pda. de Morvedre en una donació de l'a. 1248 (SSiv. 80). *Arabulú* (V. de Boí), V. *Besalú/Boldú* *Aracrist*, *Araceli* i *Aracil*, V. *Rasil* junt amb *Rassila*

ARAGALL

D'aquesta variant arcaica, la primitiva de *xaragall*, i dels NLL on ha quedat arrelada, s'ha donat informació abundant dins l'art. *xaragall* del *DECat*, vol. IX, 453a33-454a30.

Ací algun suplement. Cap al NE. devia arribar fins a Cerdanya i Rosselló: en un acord de l'any 954 entre els vescomtes de Cerd. i d'Urgell referent al Baridà (castell de St. Martí) el de Cerd. hi promet ajuda a «Ermengaud et Berenguer de *Aragall* et suos homines --- *Aragal* ---» (*Hi. Lgd.* II, 421-3); i ben localitzat com a NL a la costa del Ross., en doc. de 1265: «totam agullam de stagno ad opus salinarium de Caneto, q. vocatur *agulla de Aragall*» (Alart, *Priv.* 270). *Font de l'aragâl* a Biure d'Emp. (oct. de 1931). I L'*Aragai* afl. del riu Àlguema, a Sta. Llogaia d'À. (LXV, 23), on és sorprenent la *ï*, perquè l'Alt Emp. no ha estat mai zona de *y* < *yl* (ço que potser donaria suport a la *-ri-* de l'ètimon conjectural ARAGARIO-), si bé és cert que aquest afl. ve de l'O. (Borrassà o fins més enllà). En derivats, fins a la V. de Boí: L'*Argallosa* te. Irgo (XIII, 190).

Aragon, riu de N'~, afl. esq. del riu Llavenera, que desaigna per l'esq. en el Segre, te. de Palau Cerd.: «rivo *Araguncio*» a. 1030, Alart (*Priv.* 31), que li dona «ravin d'En *Aragon*» com a forma moderna, *Naragon* en el mapa a 1/100.000 (trivialitzat «ruisseau d'En *Arago*»: Brousse, *Cerd. Fr.* 259). Deu venir del NP f. ARAGUND (Först. 137, testificat a Esp.); en genitiu germ., ARAGUNDS, amb *-nd's* > *-nz*.

ARAIÀ

Poblet val. dependent de l'Alcorta, XXIX, 114.13. Nom que, reparant en la inicial i la terminació, pensava jo si seria pre-romà (*E. T. C.* I, 227). Però la manca de tota informació antiga fa tèmer un miratge. Majorment havent-hi una arrel aràbiga *ar-y*, ben descabdellada i popular a Espanya, per a 'nu', 'estèril': «nudare, nudus» *RMa* (*ourà*, *uryân*) 494a4; 'nu; despullat'; Belot, 491; «desnudeç de vestidos»: *uri*; «desnudo, lo que no se puede vestir»: *urién*, pl. *ariguin* (197b28,24).